

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA.
Strada Zrinyi N-rul 1a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se in-
napoiază.

O geană de lumină.

Iasi, 8 (21 Aprilie).

În parlamentul român se votează și se discută atâtea credite și legi, încât nici n'ai timp să te convingi de utilitatea uneia sau de lipsa de importanță a alteia. Abia prinzi de veste, din ziare, între două coloane de naturalizați, că un proiect de lege s'a votat, cu sau fără intervenția șefilor partidelor respective. De expunerea de motive a fiecărui proiect n'ai de unde lua la cunoștință, căci paginile ziarelor sunt zilnic ocupate cu expuneri de acuzări, afaceri și incriminări reciproce. Rămâne așa dar ca expunerea motivelor amintite și verificarea lor să și le facă fiecare cititor în gând, cu scrupulozitatea pe care i-o decerne duritatea sau flexiunea spiritului său.

Deasupra valului uriaș de proiecte și legi — cu care, pentru a nu fi înecați, parlamentarii români se luptă din greu — plutește impunătoare, sfidând puțința de a fi discutată, legea prin care s'a votat un *credit de 50 de milioane pentru construirea localurilor de școli rurale*. E, de sigur, alături de creditul de 200 de milioane pentru nevoile armatei, cea mai efectivă și mai binefăcătoare lege datorită acestui agitat parlament de colaborare.

Trebue să fi vizitat însuși, sau să fi citit rapoartele dureroase ale celor competenți, ca să te convingi de starea deplărabilă a celor mai multe dintre actualele localuri de școli rurale. Case primitive, cari foarte arareori întrec celelalte bordeie din sat și niciodată nu corespund nevoilor primordiale pe cari cată să le împlinescă, și întotdeauna periclitând

sănătatea dascălilor și a copilașilor ce li sunt dați spre învățatură — iată ce sunt majoritatea localurilor de școli rurale. Nu e părerea exagerată a vre-unui decepționat, care pe toate le vede în negru, ci aceasta e încheierea la cari ajung rapoartele oficiale ale tuturor revizorilor școlari, cu drag pentru chemarea uriașă pe care o au față de sufletul poporului nostru.

Cea mai mare problemă socială din România — mare și prin urgența cu care cere să fie rezolvită — este *analfabetismul* imens, care se proiectează deasupra a peste 4 milioane dintre locuitorii țării. Aproape 75% din populația regatului nu cunoaște binefăcările pe care le revărsă, asupra minții omului dela începutul veacului al 20-lea, cultura chiar și cea mai rudimentară. Majoritatea locuitorilor țării nu știu măcar a ceti și a scrie lăsându-se a fi conduși în viață numai de experiența înaintașilor sau de instincte. Nimic decât acest lucru nu poate fi mai trist pentru un stat modern, cu pretenția de a fi farul luminos al civilizației în Orient.

Avem, în regat, trei mari probleme, care se discută mereu cu multă aprindere: problema agrară, problema clasei de mijloc și problema clasei dirigente instrăinate. Și în afară de acestea, încă o sumă întreagă de alte probleme mai mici, fiecare avându-și importanța sa indiscutabilă. Ei bine: nici-una dintre aceste probleme de existență pentru neamul nostru nu vom fi reușit să o rezolvim deplin, înainte de a fi rezolvit această *problemă a tuturor problemelor: analfabetismul*, care înăbușă, strivește, orice pornire liberală pe calea progresului a țării noastre. *Lumină*, lumina

mântuitoare a culturii — iată ce lipsește regatului liber, pentru a putea pași în adevăr liber pe drumul drept pe care i-l croiesc în chip firesc însușirile locuitorilor săi. Până ce nu vom fi ajutat ca această lumină să se reverse triumfătoare, întreagă, asupra regatului nostru, nu avem dreptul să-i pretindem să joace în Balcani un rol peste puterile sale.

În timpurile recente, România a azistat la două mari și hotărâtoare lecții: 1907 și războiul balcanic. Viitorul ei depinde de chipul cum va fi știut să-și însușească învățăturile care rezultă din aceste lecții.

La declararea războiului balcanic, prognosticul profanilor ca și al diplomaților noștri era unanim: „*obraznicii bulgari vor mânca o bătaie pe care or s'o pomenească*”... Zi de zi părerea aceasta a fost răsturnată de mulțimea victoriilor bulgărești, care se precepiau asemeni unei avalanșe, căreia nimeni și nimic nu i se poate împotrivi. Dezamăgiți, diplomații ca și profanii noștri, au căutat atunci să-și explice această minune. Și — răscolind amintiri și parcurend studii privitoare la poporul bulgar — știți ce-au aflat?... Că, indiferent sau aproape indiferent de superioritatea discutabilă a armamentului francez asupra celui german, factorul hotărâtor în desăvârșirea victoriilor bulgărești a fost, în afară de uimitoarea slăbiciune a Turcilor, *unitatea conștiinței naționale bulgare*. Și, mergând apoi mai departe, pentru a-și explica de unde izvorește conștiința aceasta unitară și atât de regidă, profanii ca și diplomații noștri au ajuns la o constatare, în fața căreia au rămas perplexi: *moderștii dascăli bulgari sunt fâuritorii conștiinței biruitoare care alcătuiesc*

Despre ouăle incondeiate la Români.

— O conferință la „România Jună”. —

Al. S. Iorga.

Originea ouălor de Paști, și amestecul lor în biserica creștină sunt și azi probleme nerezolvite. Nu se poate stabili o legătură între sărbătoarea sfintelor Paști a bisericii creștine și obiceiul străvechiu de a roși ouă. Tradiția lor nu se razimă nici pe un vechiu uz judeic, pe care l'ar fi adoptat în urmă vechii creștini. Se poate să avem a face cu o tradiție păgână. Rezultatul cercetărilor științifice de până aci ne îndreptătesc pe deplin a presupune aceasta.

Din cei mulți străini cari s'au ocupat cu ouăle de Paști amintesc numai pe Dr. M. Hölder (Ostergéböche Wien 1906) pentru că el s'a ocupat de fapt poate mai temeinic cu originea ouălor de Paști. Dlui afirmă că aceste erau folosite la sacrificiile de primăvară ale păgânilor. Se foloseau în locul sacrificiilor de paseri, luându-se partea drept întreg, lucru cu care ne întâlnim și în credința deșartă a Românilor când se vrăjește urma sau umbra zicându-se: „nu vrăjește urma sau umbra, ci vrăjește pe N. N.”

Aceleași afirmări le găsim și la autorii români ca b. o. Leonidas Bodnărescul în *Einige Osterbräuche der Rumänen*. Dl Florea Marian în *Sărbătorile la Români* (București 1901) aminteste de unele rămășițe ale credinței păgâne la Români în legătură cu obiceiul de a

roși ouă. Așa în Macedonia b. o. se pune un ou roșu pentru ca să încete furtuna. Zăul în „*Proverbele Românilor*”, spune că Români în unele părți să arunce cojile dela ouăle roșii pe ape curgătoare ca să vestească Blăjnilor și Românilor sosirea Paștilor, încă o reminiscență păgână.

La păgâni se atribuia mare însemnătate ouălor roșii, și nu se putea ca acest obicei să piară cu totul odată cu venirea creștinismului.

Cu timpul s'a dat însă cu totul uitării însemnătatea păgână a ouălor de Paști, și începe a li se atribui în credința poporului una creștină.

Zic în credința poporului, căci în cărțile sfinte lipsește cu totul explicarea istorică. Doar în geneza lui Moisi se face ceva amintire despre ouă când zice: „la început Dumnezeu fecundă apele planând asupra lor, precum găina clocește oul său.”

Poporul a căutat așadar să pună la cale un compromis între reminiscența păgână și legea creștinească. Această nizuință a dat naștere unei serii întregi de legende cari de cari mai frumoase, cari toate aduc în legătură obiceiul de a roși ouă cu învierea Domnului nostru Isus Christos, sau cu răstignirea Lui.

Cea mai răspândită este următoarea, după volumul III al opului citat de Fl. Marianu:

„Zice că pe când se afla Domnul nostru Isus Christos răstignit pe cruce, și pe când neîmpăcatii Săi dușmani îl năcăjiau și-l batjocoreau în tot chipul, Maica Domnului, ca maică, făcân-

du-i-se milă de fiul său, luă o coșară plină de ouă, se duse cu dânsa la iudani, și închinându-le-o îi rugă să înceteze a-l năcăji și chinii mai mult.

Păcătoșii și neîndurații iudovi însă în loc să asculte, să li se facă milă de Isus și să înceteze, începură a-l batjocori și mai tare.

Iar când Isus ceru să i se deie apă de băut, ei îi dederă în batjocură otet și urzici.

Maica Domnului văzând aceasta puse coșara cu ouă lângă cruce și începu a plânge cu hohot de se cutremură cămașa pe dânsa.

Stând coșara lângă cruce și curgând din mâinile și picioarele lui Isus sânge și oiro, în scurt timp o parte din ouăle câte se aflau într'însa se împroșcară și se împeștritară, iar o parte se umplură așa de tare de sânge că se făcură toate roșii ca și când ar fi fost văpsite.

Domnul nostru Isus Christos văzând că ouăle s'au umplut de sânge își aruncă privirile sale cătră cei ce se aflau de față și le zise:

De acum înainte să faceți și voi ouă roșii și împeștritate întru aducerea aminte de răstignirea mea, după cum am făcut și eu astăzi.

După ce a înviat Domnul nostru Isus Christos, Maica Domnului a fost cea dintâi, care a făcut ouă roșii și pască. Și mergând plină de bucurie ca să-l vadă pe Fiul său, fiecărui om pe care-l întâlnea îi zicea: „Christos a înviat” și-i dăruia câte un ou roșu și o pască.

Și de atunci încoace au început oamenii a face ouă roșii și împeștritate de Paști.

Altă legendă zice că „pe timpul învierii

te legătura indestructibilă dintre toți locuitorii regatului vecin.

Iată deci învățătura mare pe care ne-a dat-o recentul război balcanic. În spre țărâ-nime trebuie așa dar să se îndrepte atențiunea binevoitoare a guvernărilor noastre. Pe ea să o aibă în vedere în primul rând acei cărora le stă în putință să facă atâtea proiecte și reforme în țara noastră. Lucrând pentru ea vor lucra pentru țară, și indirect, pentru întreg neamul.

Lumină, lumină și iarăși lumină! — iată ceea ce trebuie se reverse din belșug asupra satelor noastre, alungând negurile de nepătruns ale ignoranței. Căci, după ce va fi lumină, țărânii n'or aștepta ca vre-o câțiva idealisti să cerșească pentru dânsii de-atâta amar de vreme dreptul elementar de vot, ci, ei înșiși, vor pretinde, conștient și hotărât, *Votul Universal*.

Și, când toți Românii din regat vor participa în mod conștient și real la guvernarea țării, atunci nu va mai rămânea problemă, de orice natură, în țară care să nu poată fi rezolvită deplin și echitabil pentru toate păturile sociale.

Iată pentruce salutăm cu sufletul plin de bucurie orice act al guvernărilor noastre, care promovează răspândirea luminei la sate — ca legea, de curând votată în parlament, prin care se acordă un credit de 50 de milioane pentru construirea localurilor de școală rurale. *Șt. P. M.*

Limba românească în bisericile din Basarabia! Din Kișinău sosește în Iași o veste de necrezut: zvonul, cum că episcopul Kișinăului ar fi dat o circulară prin care se permite ca în toate bisericile românești din Basarabia serviciul religios să fie oficiat în moldovenește, se confirmă. *Ba chiar se și precizează că permisiunea ar fi intrat în vigoare cu începere de Duminecă 7 (20) Aprilie.*

Cine, nu mai departe decât acum un an când se serba centenarul rapirei Basarabiei, mai nutria speranța că graiul moldovenesc va răsună vre-odată în cuprinsul umilelor bisericuțe ale fraților de peste Prut? Și cu toate

astea, iată visul realizându-se mai curând decât ar fi nădăjduit oricine.

Duminecă 7 (20) Aprilie 1913 este desigur o răsplată hotărâtoare în viața fraților basarabeni, pe care și noi ceștilalți va trebui să o însemnăm în inimile noastre cu aceeași bucurie.

Acum, când ne aflăm în fața acestui îmbucurător fapt îndeplinit, întrebarea e: cui se datorește? Căci doar de sigur nu din proprie inițiativă a dat episcopul Kișinăului pomenita circulară. Izvorul trebuie căutat cu mult mai sus. Nu poate fi îndoială că inițiativa e a guvernului rus, care pentru a apropia România de politica triplei înțelegeri, după ce a sprijinit-o în diferendul cu Bulgaria, face acum încă un gest de amicitie față de regatul fraților noștri.

Importantele consilii din Viena. Ni se anunță din Viena: ieri înainte de amiază primul ministru ungar a conferat cu primul ministru austriac, contele Stürggh o oră întreagă, după cum se anunță semi-oficial, despre toate chestiunile actuale care privesc ambele state ale monarhiei. După aceasta primul ministru Lukács a conferat în palatul ungar timp îndelungat cu secretarul de stat din ministerul de comerț ungar W. Lers, care a sosit ieri dimineață la Viena însoțit de mai mulți experți.

După amiază s'a ținut în ministerul de externe un consiliu în care s'a discutat asupra acordurilor comerciale ce sunt a se încheia cu statele balcanice și asupra mai multor chestii economice-politice, privitoare la cele două state ale monarhiei. La acest consiliu au luat parte și reprezentanții ministerelor de resort ungar și austriac.

Azi dimineață primul ministru Lukács a plecat din Viena la Semmering, unde va petrece până Luni, când se va întoarce la Budapesta.

Criza din Croația și situația cabinetului Lukács. Un ziar budapestan este informat din cercurile politice vieneze că situația cabinetului Lukács a devenit foarte critică în urma agravării crizei croate, care pentru guvernul ungar e de o importanță cu mult mai mare decât ori care altă chestiune politică internă. Situația actualului guvern ungar s'a mai agravat și prin împrejurarea că ministrul croat, Iosipovich nu aprobă atitudinea guvernului ungar în chestia croată și într'un memorandum prezentat consiliului de miniștri ungar a protestat împotriva stabilizării comisariatului regesc și a cerut restabilirea stărilor constituționale în Croația. M. Sa are cunoștință de vre-o câteva zile des-

pre acest memorandum al ministrului croat și s'a interesat de el în cursul audienței primului ministru Lukács. Astfel se poate spera că criza din Croația se apropie de soluție.

Pentru guvernul ungar chestia croată e acum de mare importanță, pentru că și situația guvernului austriac e de prezent cât se poate de slabă. Lupta dintre Poloni și Ruteni în Galitia a devenit atât de acută încât în zilele trecute era aproape să provoace căderea cabinetului Stürggh.

Primul ministru austriac, cotele Stürggh a făcut cunoscut Maj. Sale, în forma cea mai hotărâtă, dificultățile ce i se pun în cale guvernului austriac chiar din cauza atitudinii luate de guvernul ungar în chestia croată. Slavii de sud vor începe în iminenta sesiune a parlamentului din nou cu obstrucția, chiar din cauza stărilor din Croația, ceea ce însă guvernul austriac ar voi să evite, pentru că agravându-se atât neînțelegerile dintre Poloni și Ruteni cât și conflictul dintre Germani și Cehi în Bohemia, obstrucția Slavilor de sud îi va sdruncina total situația. M. Sa din cauza aceasta l'a făcut atent cu prilejul audienței pe primul ministru Lukács la promisiunea ce a făcut-o mai de mult, că voiește să rezolve problema croată cât mai curând. M. Sa i-a declarat primului ministru ungar, că nu suferă ca activitatea parlamentului austriac să fie periclitată din această parte.

Se știe însă, că Lukács nici nu poate, nici nu voiește să-și împlinească promisiunea și astfel căderea lui e iminentă și aceasta nu o va putea împiedeca nici amânarea convocării delegațiilor.

O dare de seamă.

La situația politică.

— *Dela corespondentul nostru special.* —

Murășoșorhei, 20 Aprilie.

Désy Zoltan, viceprezidentul partidului kossuthist și-a ținut Duminecă darea de seamă înaintea alegătorilor săi din M.-Oșorhei.

În o vorbire de peste două ore a încercat să justifice acțiunile de guvernament ale coaliției și apoi a înfierat cu asprime neobicinuită guvernul și majoritatea Lukács-Tisza numindu-i „ticăloși nebuni”.

Désy a fost însoțit de mai mulți deputați maghiari opoziționiști în frunte cu contele Apponyi Albert, care a ținut cea mai ieșuită cuvântare democratică-feudală. Spunea nobilul conte că „se bucură nespun văzând că în lupta ce se dă, alături de națiune e și poporul(?)”

Domnului nostru Isus Christos stătea o jidancă pe piață cu donă coșeri pline cu ouă albe de vânzare.

Între mai mulți alți cumpărători veni și Maria Magdalena cam iute și c'o față veselă zise jidancei:

— „Christos a înviat!”

Jidanca însă auzind-o răspunse c'un fel de dispret:

— „Da cum nu o fi înviat! — Atunci va învia Christos când se vor face ouăle din coșerile mele roșii. N'a apucat însă bine a rosti cuvintele și iată că ouăle albe din coșeri prin minunea lui Isus Christos se făcuseră roșii.

Și spre aducerea aminte a minunilor acestora de pe timpul învierii, îndatîneață poporul nostru a face ouă roșii de Paști”.

În Banat este mai cunoscută următoarea legendă:

Dupăce l'au judecat și răstignit jidovii pe Domnul nostru Isus Christos, — bucuroși c'au scăpat de el se adunară și făcură masă mare.

În mijlocul mesei era pus un cocș fript și ouă ferte. Și iacă vine Iuda și începe a se căi că a vândut sânge nevinovat, și pe Fiul lui Dumnezeu însuși, care va și învia a treia zi după cum iată toate se întâmplă după cum spunea El.

— Când va învia cocșul fript, de pe masă, și când s'or face roșii ouăle ce stau albe pe masă, atunci va învia și Christos se răsti cătră el un jidov.

Dar nu rosti bine cuvintele și iată ouăle se roșiră toate, iar cocșul învie și dând din aripi începe a cânta din fript ce era, iar cum da el din aripi i-a stropit cu unsoarea ferbinte pe toți jidovii de-s și până azi blezuiți și plini de negel pe obrazi.

Legende de aste avem foarte multe. — Dăi Marian singur i-a succes a aduna zece în opul amintit.

După această scurtă expunere a obiceiului de a roși ouă de Paști, a originii lor, și a credinței ce se leagă de acest obicei, voi trece la adevăratul meu obiect și anume la valoarea artistică a ouălor încondeiate.

Între multele manifestațiuni artistice, ce întâmpinăm la Români, ocupă loc destul de însemnat și ouăle de Paști, așa numitele „ouă încondeiate” sau „ouă muncite”.

Ca și arta țesutului, așa și încondeierea este cunoscută nu numai Românilor, ci mai cu seamă și popoarelor slave.

Din Moravia și până în fundul Rusiei, din România până în Grecia ouăle încondeiate sunt nelipsite la Paști, spune Tzigara Samurcaș în Convorbiri literare 1907.

Putem stabili și o asemănare, dar întocmai ca și la arta țesutului găsim la fieștecare popor un caracter propriu, o serie de motive speciale, pe care nu le au vecinii.

Așa b. o. din ce înaintăm mai mult spre apus prin Bucovina, Polonia și până în Boemia, motivele geometrice sunt mai complicate, au

mai multe culori. La Unguri după cum spune Seemayer Wilibald în „Fusvéti tőjások” ouăle încondeiate au numai o culoare și anume roșu. La Români încă predomină motivul geometric și polichromia. Rușii obișnuiesc a grava în ouăle colorate cu o culoare.

Am spus că motivele decorative la noi sunt mai mult geometrice și foarte mult reduse, idealizate.

În conferința mea ținută la „Clubul Român” am arătat cum întreaga artă decorativă a noastră este idealizată, foarte mult redusă.

Am arătat și care este explicarea psihologică a faptului.

Asemenea găsim la ouăle încondeiate și culorile reduse, mai puțin intensive.

Cauza este pe lângă motivul estetic și cel tehnic: anume culorile acestea se pregăteau și în parte se mai pregătesc și acum acasă, pe unde nu le-a scos din uz anilina.

Se ferbeau din substanțe ce se află în gospodărie.

Și Românul a știut să-și procure toate culorile numai din substanțe ce-i oferă gospodăria sa modestă fără a deschide ușa dughenarului.

Se folosesc culorile: galben, roșu, albastru, verde și negru.

Într'un articol apărut în „Românul” săptămâna trecută am arătat cum se pregăteau aceste culori, și din ce substanțe.

Ele sunt mai puțin intensive decât anilina folosită azi, și prin urmare și efectul produs

Ori cât de mult am cunoaște țintele și felul de gândire a deputaților unguri — fără deosebire — darea de seamă a lui Désy ne prezintă momente interesante pe care le fixăm în următoarele:

Cu toată agitația depusă și cu toate că aceste dări de seamă i-s'au intenționat cadre regnicolare — în afară de publicul curios din orașe, au fost puțini de față. Săcuii satelor, cu a căror kossuthism se face atâta paradă, au lipsit cu desăvârșire. Ni-s'a îmbiat dar o nouă dovadă, că politicianii unguri, fie la guvern, fie în opoziție n'au nici cea mai mică legătură de sentimente grand, cu masele poporului unguresc. Impinși prin tradiție și apucături feudale, acești politicieni se hărăie și se sdrențuie hămisii pentru oala cu carne. În colo n'au nici sentimentul nici priceperea binelui obștească. În drum trândăvesc pe canalele clasei întâi, iar acasă să închid în curțile nemeștești și nici n'aud, nici nu văd, nici nu încearcă să înțeleagă mizeria și doleanțele poporului.

Patriotismul acestor oameni cântat și descântat în coloanele gazetelor ticluite de jidan și declamat în adunările de paradă, cu care amestec capul multimei nenorocite — a fost clasic caracterizat prin contele Apponyi care se bucură „că vede națunea alături cu poporul”.

Nu mai puțin caracteristică a fost bucuria și admirația față de Désy Zoltán care „deși a fost aproape doi ani secretar de stat în ministerul de finanțe, a rămas tot om sărac”...

Laudele și preamăririle ce s'au adus de oratorii dela darea de seamă pentru curajul, puritanismul și cinstea lui Désy Zoltán îți lasă impresia că ai în față o ceată de oameni care după ani de-arândul au fost crescuți și tâmpiiți în corupție, deodată s'au cutremurat la ivirea unui om de omenie și acum jubilează că în sfârșit s'a găsit mult căutatul...

Nenorocită situație! Să ai conducători politici fără nici o legătură cu poporul; să vestești în public prin cel mai ales al tău că națunea e una și poporul e altul, să jubilezi că în sfârșit ai dat peste un om de omenie; să comanzi stradei să aplaude pe jidanii Sümegi Vilmos și Lédervári Lehel, când se bat în piept cu „scumpa noastră națune, cu eu (Sümegi!) reprezentantul săcuilor cu moșii strămoșii tradiționali” și cu alte fraze la fel — e de sigur o situație vrednică de compătim.

este mai direct, mai plăcut ochiului. Că în ce măsură grilește Românul de armonia culorilor se vede și din faptul că a observat că în polychromie este imposibil a încunjura contrastele. Contrastul produce însă totdeauna o fâșie sură după cum știți, la periferie, ceea ce este purtarea în dauna uneia din culorile complementare.

Efectul stricacios al contrastului se poate însă foarte bine delătura cu un câmp negru pe care-l întâlnim în mod savant folosit la ouăle de Paști.

Prin faptul că s'a introdus culoarea neagră între culorile complementare, fâșia aceea sură produsă de ochiul nostru este înghițată de câmpul negru, iar culorile par mai vii, mai proaspăte.

Ați avut poate ocaziune să vă convingeți, că ochiul este cu mult mai liniștit, mai multumitor privind la ouăle cele cu câmpul negru decât la celelalte. Cauza este cea sus amintită.

(Sfârșitul în numărul de mâne.)

mit, cu deosebire că aceste ieșiri sunt ale opoziției, ce apelează la sprijinul maselor și nu ale guvernamentailor ce se lăfăiesc în jurul oalelor cu carne câștigată prin escrocherie!

Darea de seamă a lui Désy ne-a dat prilej să privim și după culisele gospodăriei ungurești. Spunea Désy: „Noi am lăsat în casele wertheimene 158 milioane și câteva împrumuturi pertractate, dar neridicate. După intronarea guvernului Lukács, peste câteva zile s'a strigat în lume că toate casele statului sunt goale, deși în aceste zile s'au ridicat și împrumuturile pertractate de noi”. Foamea lihnitilor ajunși la guvern a fost dar îngrozitoare!

Cât privește principiile de guvernament de care se călăuzesc conducătorii de ieri și usurpatorii de azi — declarațiile și explicațiile lui Désy sunt clasice:

Spunea omul în sinceritatea lui că diferendul dintre coaliție și partidul Tisza-Lukács are ca temelie: patenta băncii de emisiune, legea de recruți și legea electorală. El bine, coaliția în toate a încercat compromisuri curioase. A abandonat ideea băncii independente și s'a mulțumit cu introducerea plăților efective, va să zică a abandonat ce era posibil și s'a mulțumit cu ce nu putea să primească! A abandonat ideea armatei independente și a cerut afirmarea maghiarizării în armata comună...

Mai curioși au fost în punctul legii votului universal. Coaliția, în majoritatea ei condusă de feudali, nu vrea să audă de votul universal, în toată accepția cuvântului. În fața publicului cer votul universal cinstit și democrat. În enunțaii oficiale, ca cele dela darea de seamă a lui Désy fixează însă: „vot universal (!) pentru toți cei ce știu scrie și ceti și au înțelegere deplină pentru principiile de guvernament.”

Cu mascarada aceasta doresc ei să lupte contra celeilalte mascarade a guvernului poreclită legea votului universal.

Tot mai mult se ivesc ghiarele politice din actualul sistem și d'aceia a fost numai firesc ca dela darea de seamă a lui Désy să lipsească ostentativ toți socialiștii din M. Oșorheiu și împrejurime.

Ca să fie complete cadrele în care s'a ținut darea de seamă a unui deputat fruntaș ungur mai înșirăm câteva împrejurări exterioare:

Contele Apponyi, imediat după sosire, s'a dus să asculte liturghia în capela Minorităților. Sümegi, Hédervári, Lehel și ceilalți jidovi, fiind Duminecă n'au avut ce asculta în sinagogă.

Désy Zoltán, azi capacitate financiară, pe vremuri a fost „bucat” tocmai din dreptul financiar de profesorul Mariska.

Seful local al partidului kossuthist, tocmai Duminecă a avut de lucru la moșia sa din un sat apropiat.

La gară, Luni după amiază, când a plecat și Désy, s'a ivit inimosul jidov, d. Kohn și i-a solicitat lui Désy o scrisoare de afaceri. În tren apoi societatea lui Désy, ca să-și treacă vremea s'a atșernut la tradiționalul callabrias...

Și în felul acesta precum să vede — se rostogolește politica ungurescă oficială și opozițională prin meleagurile „ideii de stat unitar maghiar”...

Cunoscând aceste forțe și acest fel de lucrare politică — de sigur numai grație slăbi-

ciunii noastre și ale celorlalte neamuri din țară mai poate dura actualul sistem corupt și pungaș. Când nu ne va mai lipsi cartea, înțelegerea, munca și acțiunile răspicite și cu minte — praf se alege din baricadele ridicole după care se menține actualul sistem păcătos.

Anexarea Silistrei.

Când și cum se va face incorporarea Silistrei? — Silistra al 33-lea județ al României. — Organizele suplimentare de parlament. — Organizarea administrativă românească a noului district Silistra.

Arad, 23 Aprilie.

Astăzi suntem în măsură să dăm informații precise asupra marelui succes diplomatic obținut de România în conferința dela Petersburg, cari informații, în câteva zile numai, vor căpăta confirmarea lor oficială.

Când am publicat, la timpul său, hotărârile încheiate la 29 Martie v. c. la Petersburg, prin care puterile, de comun acord, au hotărât ca Silistra să fie a României, am arătat că în protocolul acelei ședințe s'a specificat că nici din partea Bulgariei, nici din partea României, nu se va face acum nici o comunicare oficială și că acele hotărâri vor fi aduse la cunoștința tuturor numai în ziua în care se va încheia pacea între Turcia și statele balcanice.

Faptul acesta a pus în poziție pe membrii guvernului român să nu poată anunța acum în amănunte, marelui succes diplomatic obținut la Petersburg. Președintele consiliului și ministrul de externe român a anunțat succesul și a arătat că *glasul României va fi ascultat în întregime*.

Este deci hotărât, că la 29 Martie v. c. în conferința dela Petersburg, s'a stabilit în mod cert ca Silistra să fie a României și că în ședința dela 4 Aprilie v. c., Franța convinsă de dreptatea cererilor guvernului român a trecut de partea României și prin d. Delcassé, a arătat că România are dreptul și la un teritoriu la Marea-Neagră. Delegatul Franței trecând de partea României, astfel că, în conferința care se va ține, și care este ultima se va redacta protocolul definitiv al diferendului românobulgar.

Din sursă bucureșteană demnă de toată încrederea aflăm că *guvernul român va sărbători în chip strălucit marelui succes diplomatic dela Petersburg și că incorporarea ținutului Silistrei i se va da toată atențiunea unui mare act istoric al României. Astfel, comunicarea rezultatului obținut se va face într-o ședință solemnă a parlamentului român, ședința la care vor lua parte toți deputații și senatorii și la care vor fi invitați toți reprezentanții străini. Textul mesajului de anulațiune va fi citit de către M. Sa regele Carol.*

În ziua următoare, guvernul român va veni în parlament cu un proiect de lege prin care se va decreta noua organizație administrativă românească a Silistrei. Ținutul, care va forma al 33-lea județ al României va fi împărțit în două plăși. El va fi reprezentat în parlamentul român prin 4 deputați și 3 senatori. Se vor înființa în orașul Silistra, 4 școli primare, 1 gimnaziu, 1 școală comercială, 1 școală de meserii. Din punct de vedere eclesiastic ținutul Silistrei va face parte din eparhia Dunărei-de-jos.

Dintre noile unități militare create vor fi destinate pentru Silistra 1 regiment de infanterie, 1 regiment de artilerie de câmp, 1 regiment

de artilerie de cetate, 1 regiment de cavalerie, 1 regiment de pioneri, 1 regiment de grăniceri.

Cu ocazia anexării Silistrei se va bate o medalie comemorativă și în același timp se va lua inițiativa ridicării unui monument comemorativ la Silistra.

Călătoria anunțată pe care d. ministru de interne Take Ionescu, o va face în cursul acestor săptămâni în Dobrogea, este în strânsă legătură cu noua organizație a noului district.

După știri din Petersburg suntem în măsură a afirma că diferendul româno-bulgar va fi definitiv rezolvat în sensul că România va obține Silistra cu trei kilometri în jurul ei, având dreptul de a o fortifica, pe când dreptul Bulgariei de a ridica fortificațiuni va fi limitat de o distanță ce se va fixa. Nici un angajament politic nu va fi legat de această ceslune, România rămânând liberă și deplin stăpână pe mișcările sale. În cercurile diplomatice din Peterburg se dă ca sigur că statele aliate vor încheia cu România tratate importante în ce privește drepturile naționale ale Românilor din Balcani. Puterile vor recunoaște României dreptul de subvențune și control asupra școlilor românești din Balcani, precum și dreptul Românilor de a avea șefi bisericesti.

România și Turcia în confederațiunea balcanică.

Paris. — „La Revue positivite” publică, în ultimul număr, partea a doua finală a interesantului studiu al dlui Dr. P. Zosin: „La Roumanie et la crise balcanique” prin care se relevă necesitatea și însemnătatea confederațiunii balcanice, cuprinzând într'un tot politico-social statele balcanice, împreună cu România și Turcia.

Declarațiile viceprezidentului Sôbranlei bulgare.

Sofia. — Într'un recent interview, Bur off vicepreședintele Sôbraniei bulgare a spus, între altele, următoarele:

„Noi bătrânii cari am prevăzut unde ne va duce intransigența față de România, țara care orice s'ar zice a fost în vremuri leagănul de redesteptare națională a poporului bulgar, cunosând în deajuns și foloasele ce vom putea trage în viitor, din pretenția ei, am fost dela început într'o înțelegere amicală cu România, care să cimenteze și mai mult prietenia noastră. Nu s'a putut până acum înfăptui această prietenie, nu trebuie să acuzăm pe nimeni, cu atât mai mult cu cât astăzi toți bulgarii au căzut de acord că o înțelegere cu România e absolut și imperios necesară.

Bulgaria în urma războiului glorios întreprins, dar care ne-a costat atâtă jertfă, are nevoie de o lungă perioadă de reculegere. Pentru a ne reculege însă în liniște, trebuie neapărat să avem prieteni, iar nu dușmani în jurul nostru.

Or prieteni sinceri și corecți nu putem avea decât pe Români, Grecii și Sârbii fiindu-ne dușmani ireductibili și permanenți. Cu ei vom mai avea de sigur conflicte în viitor, cu România credem însă că nu vom avea nici odată vre-un conflict armat.”

Trimiterea unui regiment român în Dobrogea.

Brăila. — Reg. 38 de infanterie din Brăila va pleca la 21 Aprilie în Dobrogea.

Convenția româno-bulgară desmintită.

București. — E de domeniul fantaziei știrea dată de ziarele rusești cumcă România ar fi încheiat o convenție militară cu Bulgaria.

Dela tinerimea noastră universitară din Cluj.

Tinerimea noastră universitară din Cluj de o vreme încoace agită ideea înființării unei reviste a studențimei române de pretutindeni.

Azi primim din partea ei un călduros apel adresat tuturor societăților studențești românești pentru a grăbi cu un ceas mai înainte cu aducerea contribuției la crearea acestei reviste ce se va chema *Noi*. În apel se fixează scopul conducerii revistei *Noi*: revista apare ca o necesitate adânc simțită în sânul tinerimei române universitare, urmărește „înfrățirea de gânduri și idei, dezvoltarea spiritului genuin românesc, strângerea legăturilor între studenții universitari, academici, teologi, dela montanistici, agronomii etc.” agită „neconținut pentru cultivarea idealurilor naționale”.

Reproducem aci somarea și apelul tinerimei noastre din Cluj:

SOMARE.

către societățile resp. studenții români de pretutindeni.

Sunt aproape cinci săptămâni, de când am adresat studențimei noastre un „Apel” în chestiunea înființării unei reviste sociale cu titlul „Noi”, ca organ de publicitate al studentului român de pretutindeni; chemarea revistei era să fie înfrățirea tuturor studenților sub aceeași deviză: „înaintarea noastră și prin noi a neamului și patriei”. — N'am dat în publicitate gândurile noastre modeste în firma convingere, că studențimea din toate unghiurile își va înțelege misiunea, și — răspunzându-ne, vom scoate revista pur studențească, fără a molesta publicul nostru cu acțiunea de pregătire a terenului și oarecum lipsită de interes pentru cei ce nu mai sunt în rândurile studențimei. Acum însă, după ce vremea trece și indiferențismul pare a-și fi întins mreșile sale și asupra acestui „ideal vechiu veșnic nou” (precum zic frații de la „România Jună”); acum, — zicem — după ce din răspunsurile sosite ne-am convins, că ideea preconizată mai nou de noi își are aderenții săi hotărâți în diferite centre, cari cer călduros înființarea revistei; acum după ce vedem, că în sufletele noastre manifestată față de acest „vis nelămpinit, copil al suferinței”, e suficientă pentru a da viață unui focal de o extremă importanță culturală; acum, după ce și în ziaristica noastră a fost atinsă, ba în „Unirea” cu o deosebită căldură tratată chestiunea înființării revistei; având în vedere — zicem — motivele acestea, ne permitem a soma toate societățile studențești resp. studenții români cari din nebagare de seamă n'au primit apelul, dar consimt cu ideile sulate într'ansul, să binevoiască a răspunde la apelul reproduci aici pentru a ne putea orienta, eventual apuca de muncă în cel mai scurt timp.

În urma unor consfătuiri avute cu diferiții reprezentanți ai tinerimei vă rugăm totodată a institui și câte-un comitet de redacție local, a cărui membrii pot fi b. o. corespondenții aleși și încă un membru. Prin mâna acestui comitet vor trece produsele respectivelor societăți, prin cece deoparte ar fi mai ușoară sarcina noastră, de altă parte ar fi exchise neplăcerile ivite din necunoașterea oamenilor și imposibilitatea de a studia și controla temeinic tot ce se produce în atâte centre studențești. Rugăm apoi pe acești reprezentanți ai tinerimei a-și începe activitatea și a trimite manuscrisele de ocazând la adresa presidentului Agenturii (Asociațiunii) Tinerimii (Kolozsvár Vár u. 7.), înființate de universitarii români din Cluj. — Fiindcă apoi fără sprijin material e zadarnică încercarea noastră, vă rugăm: 1) a ne trimite lista abonaților cu adresele precise; 2) abonamentele încasate (6 cor. per. ex.); 3) eventuale ajutoare bănești, precum a decis b. o. soc. „Petru Maior”.

În fine apelând încă odată la sentimentele voastre „fraților, de adevărați Români, cari înțelegeți importanța unei reviste sociale a studențimei române de pretutindeni pentru înaintarea noastră și prin noi a neamului și a patriei, lăsăm să urmeze mai jos „Apelul”.

A P E L.

Reținem din acest apel următoarele:

„În special considerând situația geografică a Clujului, în jurul căruia se înșiră, cu mici excepții, toate centrele studențești; având în vedere apoi tratamentul mașter al studențimei de aici, care nici azi nu e recunoscută de organizată într'o societate literară și ca atare considerând urgenta necesitate a acestei „universități speciale”, care ar suplini lipsa altor instituții puternice și ar nutri la sânul său generații întregi de tineri români din toate părțile; considerând apoi că greutatea începutului ar fi învinse prin garanța, ce o dă un publicist al nostru, care ne-a promis tot sprijinul și că în comitetul de redacție al proiectatei reviste ar intra totdeauna cele mai de valoare elemente ale tinerimei, cari se vor îngriji a fi pururea pătrunse de sublima lor chemare; în fine având în vedere faptul, că din sânul fiecărei societăți așteptăm, respective vă rugăm a muni 1—2 corespondenți permanenți ai revistei, cari de asemenea să aibă totdeauna timp pentru manifestările genului românesc.

Considerând — zicem toate aceste motive importante, am decis în principiu înființarea revistei sociale „Noi”, ca organ de publicitate al studențimei române de pretutindeni, la cecece vă așteptăm cu nerăbdare 1) răspunsul vostru de aderență și eventuale dorințe; 2) numirea corespondenților, precum și 3) comunicarea sprijinului respective a numărului abonaților, cu cari ați putea contribui la susținerea acestui drapel falnic al studențimei române.

În fine chemându-vă — Fraților — cu mine cu mare la munca sfântă și colaborare nelăcetată, precum și la o propagandă însuflețită întru asigurarea vietei acestui altar de cultură românească, semnăm cu frățească dragoste

Pentru Tinerime:

Nicodim Cristea Aron Demian
presid. „Agenturii” secr. „Agenturii”

(Ziarele noastre sunt rugate a reproduce somarea și apelul nostru.)

Muntenegrenii au cucerit Scutari!

Tropele muntenegrene au intrat în oraș. — Scutari a căzut sau a capitulat? — În preajma unor mari evenimente. — Flotele intră în acțiune.

Arad, 23 Aprilie.

O telegramă oficială muntenegreană sosită azi dimineață aduce senzaționala știre despre căderea Scutarilor. După un asediu de șase luni de zile, contra voinței marilor puteri, sfidând hotărârea reuniunii ambasadurilor din Londra și demonstrația flotei internaționale, trupele muntenegrene — sprijinite de bună seamă de trupele și tunurile sârbești — au cucerit orașul Scutari pe care marile puteri îl hotărâra să fie capitala Albaniei.

Dintre fortărețele bine întărite ale imperiului otoman Scutari a rezistat timp mai îndelungat.

Cucerirea Scutarilor pune diplomația europeană în fața unei noi situații. S'a dovedit, că demonstrația navală e insuficientă față de încăpăținarea regelui Nichita și față de guvernul muntenegrean. După amenințarea din partea marilor puteri — acum câteva săptămâni — regele Nichita și-a invitat căpitanii la o consfătuire și le-a declarat, că sârbătoarele Paștelui voiește să le serbeze în Scutari. Cum se vede dorința lui Nichita s'a împlinit,

întrucât orașul a căzut înaintea acestor sărbători. Se mai svonește că regele Nichita ar fi promis soldaților săi că le permite să prădeze orașul Scutari timp de 24 ore. Știrile ce vor mai sosi de bună seamă vor aduce amănunte autentice despre mari și înfricoșate vărsări de sânge.

Chestia păcii europene depinde acum de la aceea că mulțumise-va oare regele Nichita cu gloria obținută de armele muntenegrene și părăsi-va el oare acest oraș, sau doară se va împotrivi să cedeze orașul. Suntem informați, că ambasadorii Austro-Ungariei încă în cursul zilei de ieri au primit instrucțiuni să aducă la cunoștința marilor puteri că și după căderea orașului Scutari Austro-Ungaria persistă pe lângă hotărârea reuniunii dela Londra și pretinde acest oraș pe seama Albaniei. De mai multă vreme între marile puteri decurg tratative cu privire la ceea ce va trebui să se facă după căderea Scutarilor. Monarhia a făcut propunerea că vasele flotei internaționale să debarce trupe în porturile muntenegrene.

Până în momentul în care scriem aceste rânduri nici un comunicat oficial nu confirmă încă dacă puterile au primit oare această propunere. E fapt însă, că dacă marile puteri nu ar voi să facă un demers colectiv contra Muntenegrului, în cazul acesta Austro-Ungaria împreună cu aliații ei Italia vor face împreună demersul necesar, dacă va fi de lipsă chiar cu armele pentru reglementarea Muntenegrului.

Azi moștenitorul de tron A. Sa Francisc Ferdinand a sosit la Viena și probabil că în orele cele mai apropiate vom primi știri despre evenimente hotărâtoare.

Din Jurnalul unul boem.

Viena, Aprilie 1913.

O dimineață.

După una din pribegirile mele nocturne m'a ajuns dimineața în micul parc de lângă Burgtheater.

Străzile erau deșerte, dar lumina sănătoasă a tânărului soare de primăvară le dădea un aspect de strălucire indescultă.

Din când în când trecea prin preajma mea câte-o femeie cu gazetele de dimineață și un gardist apărea grav la colțul de stradă și dispărea iară privind meditativ în lungul străzilor după tramvaiele ce treceau grăbite ca niște șopârle gigante...

În parc paserile cântau... Și havuzul le îngâna cu șgomotul lui de rîfule de munte...

Paserile cântau și eu priveam plantele rare și arbuștii aduși din țări îndepărtate, din țări care reprezintă toate continentele. Priveam un arbust cu florile albe adus din îndepărtata Chină, priveam câțiva brazi de California, cari cu ramurile plecate ca brațele grele ale unui disperat, visau poate șesurile americane, ierburile înalte și anmalele varii din țara obârșiei lor...

Cântau paserile și mă făceau să-mi uit pe-o clipă unde sunt...

Cântau paserile și eu mă gândeam țara mea la tine!

Cântau paserile, cum cântă în urma plugului, cum cântă pe luncele cu otavă ori în tufșurile codrilor.

Cântau paserile lângă marile teatre, cum cântă surorile lor în crângurile și în pădurile tale!

Lângă teatrul pe scena căruia au trecut în aplauze atâtea glorii și vor mai trece încă, am stat îndușosat gândindu-mă la pământul tău, drag Ardeal!

Am rămas abătut, ascultând în mijlocul acestui metropole paserile cântând, cântând la fel cu cele ce-mi cântară în zilele copilăriei mele...

Un jubleu trist.

Știu că vor fi căzut pe gânduri scriitorii din țara mea, când vor fi citit, că în marele Imperiu german, în bogata patrie a lui Goethe, acum în veacul al XX, în bolnavul veac al reclamelor, un poet de talia lui Arno Holz amenințat să moară de foame.

Cincizeci de ani în luptă cu mizeria și n'a auzit nimic din gura poetului scrâșnate, nici blesteme și jela...

Scriitorii flămânzi de sinecare și aplauze, scriitorii ai neamului meu, cum calificați voi sufletul acestui Arno Holz?

Curată nebulă, nu-l așa?!

Aș vrea să vă cunosc gândurile intime!

Cincizeci de ani în luptă pentru un ideal, indiferent la lauda ori la indifrența contemporanilor.

Cincizeci de ani în lupta amară pentru un ideal mai scump, decât frazele cutărui jurnalist șiret, cu care îți împărțești merindea.

Acestea îmi vin sub condelu la tristul jubileu al lui Arno Holz.

Fatalitatea e mai tare decât eforturile omenesti.

Arno Holz s'a luptat cu ea și n'a putut fi învingător...

Ca să poată duce un tralu mai ușor, a scris piese de teatru. Drama „Traumulus” a avut un frumos succes. Urmează altă dramă, care însă n'a prea avut noroc. Împreună cu poetul Johannes Schlaf a scris o minunată dramă, sub impresia căreia marele Gerhart Hauptmann—pe vremea aceea, tânăr începător—le-a dedicat prima lui dramă.

A scris mult, dar fără a avea norocul de-a putea trăi mai bineșor în urma condelului. Abia acum se găndește lumea și la acest modest poet.

Ziarele fac propagandă pentru a se juca la mai multe teatre piesele lui.

Asta ar fi de bună seamă cea mai nobilă felicitare de jubileu!

În Café Colosseum.

Afară plouă, plouă...

În cafenea nu mai suntem decât trei persoane...

E târziu și-un copil mort îmi apare 'n gând...

Un copil mort așezat într'un cosciug alb de brad...

Și copilul seamănă cu mine... El e fratele meu...

Am aruncat țărîna pe mormântul lui și n'am plâns...

Ce bine mi-ar fi acum lângă el!...

Afară plouă, plouă...

E târziu...

Chelnerii ne privesc obrăsnic și par'că ne poftesc să plecăm...

Orologiul de pe perete umblă greoi și ori ce freamăt de gazetă cade pe creier, ca o petricică arzândă...

Cei doi mă privesc lung și plini de compătimire... Îmi ghiciră povestea, poate?!

Nu, nu, necunoscuții nu vor putea ghici niciodată...

Chelnerii încep să ridice scaunele pe mese... argumente grele, că trebuie să plecăm...

Și 'n minte-mi vin cuvintele dulci ale unei nobile prietene, pe masa căreia veghiază dulcele Musset alături de divnul Tolstol...

Afară plouă, plouă... și străzile ude conduc par'că la iad...

Alastor.

ZIARE ȘI REVISTE.

Gazeta Transilvaniei. Scrie despre halul presei noastre din Bucovina, despre hărțuiala dureroasă a diferitelor grupări cunoscute cititorilor noștri din o serie întreagă de articole. Arată, că forțele fraților noștri din Bucovina se fărâmițesc în lupte personale, chiar acum când chestiunea separațiunii bisericești românești de cea ruteană ar trebui să le concentreze într'o acțiune istorică unitară. Presa din Bucovina și-a pierdut dreptul a se numi presă națională, — un adevăr trist acesta, care umbrește mult prestigiul numeroasei pătriți intelectuale din Bucovina. De încheiere autorul exclamă cu poetul: „Unde ești tu Tepeș doamne...?” O revenire la sentimente și atitudini mai bune se impune în chipul cel mai imperios!

Românul Târnavean. Publicația aceasta lunară de propagandă națională localnică (am dori să avem pretutindenea!) aduce număr de număr o mulțime de cazuri instructive și educative, scoase din adâncurile luptei politice și sociale, cazuri cari ar rămânea necunoscute și cari ne fac să ne dăm seama de marea număr de conflicte simptomatice ce se petrec neștiute, pentru că intelectualii noștri pregetă osteneala de a le comunica presei noastre. În numărul ce ne sosește azi *Românul Târnavean* conține afară de bunele articole de îndrumare politică și socială, și următoarele cazuri elocvente:

Administrația în serviciul maghiarizării. Semnatul școlastic al școlii confesionale gr. or. din Boiu a înaintat o rugare la protopretorele din Ibașfalău, ca să încaseze pe cale administrativă repartiția școlastică dela restanții. Protopretorele a dene-

gat incuviințarea cererii sub pretextul, că administrația nu are mijloace legale pentru a putea constrînge la plată pe datorășii școlii confesionale.

Legea stabilește clar dreptul și datoria administrației pentru încasarea ăstorfel de pretențiuni, dar în comuna Boiu este o școală de stat înființată chiar de administrație pentru strivirea școlii românești și de aici provine respingerea rugărilor juste a senatului școlii românești.

Rugarea senatului școlastic a fost înaintată din nou oficiului pretorial, unde s'a pus ad acta. Preocupat suntem informați în proxima adunare congregațională se va lua cuvântul pentru procedura aceasta ne mai pomenită.

Starea feudală a Românilor din Ormenișul săsesc față de poporația săsescă de acolo. Sunt vre-o câteva comune săsești în comitatul Târnavei mici în cari poporația română e ținută în o adevărată stare de sclăvie. Între aceste excelează Ormenișul săsesc. Aici nici un român nu are nici baremi atâta pământ, cât ți-ai pune piciorul și nici nu-și aduce aminte nimenea să fi avut vre-odată, cu toate că poporația românească e destul de numeroasă și există de secolii în acea comună. Aici se respectează de secolii strict principiul săsesc, că la români să nu se vînză pământ. Românii în asta comună locuiesc pe pământ săsesc, dar în case de ei făcute. Pe un român de acolo s'au mîniat șaiii pentru că nu le-a făcut hatărul lor și au decis în comitetul comunal să-l scoată pe român din sat. Dar românul nu s'a supus ordinului atotputernicilor. Dacă au văzut, că nu au ce-i face s'au socotit să-i facă casa inlocuibilă. S'au dus și i-au luat dela casă ușile și ferestrele, dar românul nostru a locuit mai departe și fără de uși și ferestri. Văzând comitetul comunal îndărătnicia românului s'au decis să-i dărîme casa întreagă. S'a dus comitetul în frunte cu judele ca să execute și sentința asta. Au început dela coperiș și unul care era mai aprig între ei s'a suit pe scară și a voit să înceapă la descoperit, dar atunci nevasta românului a început a blăstâma atât de cumplit și a amănința cu posturi încât i-a fost frică să execute fapta, s'a coborît de pe scară în fața celorlalți membrii ai comitetului zicînd că el nu cutează. S'au îndemnat membrii comitetului unul pe altul la faptă, dar blăstămîl românului i-a înfricat și împrăștiat acasă. Așa a scăpat românul de intoleranța săsescă.

Atentat la limba română în Ibașfalău. Comitetul orășenesc din Ibașfalău înainte de aceasta cu vre-o 10 ani temându-și supremația armeno-maghiară prin invaziunea Sașilor și Românilor în acest oraș, a adus un statut orășenesc, în înțelesul căruia ori ce producțiune (teatru, declamare, conferință etc.) ori adunare publică numai în limba maghiară se poate ținea.

Invităriile și afișurile în acest scop sunt legate tot de limba maghiară. Aceia, cari calcă aceste dispoziții cad sub pedeapsă de transgresiune. Ajungînd la cunoștința fruntașilor români din Ibașfalău acest statut, Dr. Alexandru Morariu a cerut scoaterea lui din vigoare pe baza, că orașele cu magistrat în senzul legii pot aduce statute, cari să cvalifice vre-o faptă cu transgresiune numai din punct de vedere al ordinii publice, adevăc polițienesc, iar chestia de limbă nu poate fi privită din acest punct de vedere, mai departe pe baza, că statutul nu poate fi în contradicție cu legea, iar legea referitoare la egala îndreptățire a naționalităților dispune apriat, că pe terenul social ori care cetățean se poate folosi fără restrîngere de ori ce limbă. Absurditatea și ilegalitatea statutului e așa de evidentă, încât multă cutezanță s'a recerut, ca acest statut să poată fi votat de comitetul orășenesc. Dacă ne dăm seama, că precum statutul orășenesc a eschis folosirea limbilor nemaghiare dela manifestații sociale-publice, chiar cu acelaș drept o puteau eschide din familie și din conversația privată. Te cuprinde o greată și revoltă față de starea morală a stăpînirii de astăzi, a cărei temeritate merge până la astfel de mijloace.

Și ce credeți, că după ce prin rugarea mai sus amintită s'a documentat ilegalitatea statutului, comitetul orășenesc l'a scos din vigoare? A respins rugarea cu argumentarea că orașul Ibașfalău e un-guresc și tendințe naționaliste pe teritoriul acestuia nu se pot admite.

Decisul orașului s'a apelat la vicecomitele, care însă a aprobat decisul comitetului orășenesc. Apelându-se la ministrul decisul vicecomitetului, a rămas până azi fără răspuns deja de 5 ani.

La asta nu poți zice altceva decât „administrație asiatică”.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 Aprilie 1913

Furtună într'un păhar de apă.

— Pe urma batjocurei „Elnémult harangok”. —

Apelul nostru pentru boicotarea teatrului unguresc din Arad a stârnit un cor întreg de răcăneci cu gusa roș-alb-verde. Cele patru publicații minore din localitate se dedau la o întrecere amuzantă în arta orăcăitului patriotic. Una face apel la dragostea pentru cultură a femeii române, în speranță că damele din societatea românească din Arad și împrejurime vor nesocoti repulsiunea ce a trezit reprezentarea piesei „Elnémult harangok” și vor asalta și în viitor ghișeul teatrului; ceea ce constatăm că n'am avea nici un titlu pentru a ataca chestiuni de artă și cultură, Români fiind încă abla în antisambra civilizației; a treia injură husărește, serășnește, amenință și strigă după procuror; a patra ne amenință cu retorsiuni drastice — și în sfârșit *personalul teatrului a luat strășnea hotărâre de-a ne da în judecată*. E atât de întinsă scara artificilor de acest fel în fantasia bunilor noștri conștrați.

Ni se repropoază îngustime și prejudecată, pentru că eroul maculaturii dramatice „Elnémult harangok”, „popa valach Todorescu”, n'ar fi un tip de fariseu grosolan incult și arivist, după cum este aievea zugrăvit, și pentru că actorul care joacă acest rol, — unul din ilustrațiile scenei ungurești budapestane: Gáll, — ar fi îndulcit caracterul popii-caricatură printr'un joc și creațiune artistică aparte și „binevoitoare”. Noi cunoaștem de mult tendenta odioasei plese și chiar cine n'o cunoaște a putut să se orienteze de mult, din coloanele lui „Budapesti Hirlap” de pildă, că piesa asta a fost scrisă cu intenția netăgăduită de-a concretiza în formele unei creațiuni pretinse artistice una din cele mai sfruntate minciuni a politicii „ideii de stat”, minciuna despre „nestăvilitul val al mării valahe, care înghite societatea ungurească din Ardeal”. Minciuna asta e firul roș al piesei și în jurul ei se brodează acțiunea aceia tendentioasă, repugnantă și atât de simplistă a piesei. Chiar din mărturisirea pe care o face actorul Gáll cu această ocazie unuia din ziarele cari ne atacă, apar neîndoios, că tendința e atât de drastică, încât actorul trebuie să-și dea silința a o estompa prin concepții proprii, căci altcum și puținul efect artistic al scenei și situațiilor romantice s'ar pierde fără îndoială.

— Eu joc pe Todorescu cu multă bonomie, îi împrumut gesturi, gentileță și poleială distinsă — zis Gáll, întrebând de un gazetar din Arad.

Dar presa ungurească din localitate nu poate să erte cu deosebire crima, că dl deputat Ștefan C. Pop și directorul ziarului nostru d. Vasile Goldis, chestionați de corespondenții ziarelor ungurești, n'au ezitat să dea răspunsuri categorice, osândind în termeni nemiloși neobrăzarea teatrului și referindu-se la pildele ce-ar putea să ne dea nouă Românilor din Arad alte neamuri în situații similare. Gazetele ungurești întorc moneda și se întrebă în fața acestei „obraznicii”, dacă angurii tot mai întârzie să dea dovada răbdării lor sfârșite? Nu vom reproduce aici ieșirile nepieptănate ale mărunților cavaleri ai unei publicistici de talia lui „Arad és Vidéke”. Ce-am folosi injurându-i pe acești „inși” cari mișună prin toate „redacțiile” provinciale ungurești?

Din seria de ieșiri neputincioase ne oprim numai la acea referitoare la Rákosi Viktor autorul piesei. Noi i-am zis jidan năpărlit și ziarul ungurești par a fi descoperit în epitetul acesta un cras antisemitism, pentru că — pretind ele — Rákosi nu e jidan. Deși ne menținem afirmația despre originea semită a lui Rákosi (azi e încreștinat, dar nu și rudele lui) ținem să constatăm că noi n'am avut de gând decât să subliniem caracterul de *renegat* al lui, pentru că batjocura aia de piesă dramatică numai de-o mentalitate de *renegat* a putut fi concepută și nu poate să ne probeze nimenea că în literatura popoarelor ar exista undeva vre-o alcătuire de o tendință și caracter similar scrisă de-un om, care să nu-și fi lepădat întâi naționalitatea. Dar ar trebui să intrăm în polemici inutile, să adăncim problema, de dragul unor scribi pentru cari teatrul unguresc din Arad e culmea scenei moderne.

În adevăr trebuie să stea sus, sus de tot un teatru, când nu poate să-și apere altfel prestigiul

decât apelând la faimoasa imparțialitate a justiției *ungaro-ungurești*, — când el crede să înăbușe o părere în materie de artă prin forța — puscăriilor ungurești! Ne mirăm că n'a cerut încă *landarmele*, că nu s'a consemnat *honvezimea* și că în genere mai putem să ieșim la stradă, noi cei cari socotim cu multă îndreptățire, că până și reprezentațiile cinematografice sunt proprii a deștepta senzații mai artistice decât teatrul-cabareu din Arad, decât această scenă pe care n'am văzut strălucind încă niciodată torța — da — torța Thaliei. În comparație cu scenele străine, da, acest pretins teatru e un subol întunecos, un asil pentru naufragiații artei — și nici nu poate fi altfel, câtă vreme o supremă disciplină a adevăratului artist n'o putem desluși în pornirile actorilor de aici, cari sunt fericiți să poată juca maculaturii dramatice de felul celui cu „Elnémult harangok”.

Intellectualii români din Arad și-au făcut studiile aproape cu toții în capitale și ne mirăm că au putut să sprijinească până acum o întreprindere de felul teatrului unguresc din Arad, — că enormul contrast dintre cele ce i s'au dat de teatrele adevărate și sandramaua roș-alb-verde din Arad nu i-a putut degusta mai curînd. În special, credem că damele române simt mai viu rușinea de-a ni se batjocori sentimentele și de-a se justifica prin astfel de plese politica de extirpare a noastră. Ele se vor gândi cu atât mai mult la grandioasele pilde ce ni le dau femeile altor neamuri și ni le-au dat acum de curînd chiar femeile bulgare și sârbe, — vor încununa teatrul, aprinzând focuri sacre în sufletele noastre și dându-ne putere în lupta noastră de pregătire a marelui viitor spre care steaua de noroș ne chiamă...

Să boicotăm teatrul unguresc din Arad!

Martirii noștri din Sătmăr n'au grație. — Ni-se amintă din Sătmăr: *Curatorul bisericii române gr. cat. din Moflinul-mic în 12 Aprilie a cerut grație dela Majestatea Sa ca părintele Muresianu și cei 12 credincioși să fie puși în libertate. Cabinetul Maj. Sale însă a respins cererea curatorialului motivând, că punerea în libertate a prizonierilor e o chestiune ce aparține cercului de competență exclusiv a judecătoriei.*

Pentru ridicarea internatului din Cluj. Ni-se scrie din Cluj: Di asesor consistorial Nicolae Ivan ca delegat al comitetului central al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, însoțit de d. Tului Roșescu protopop gr. or. Dr Laurean German director la „Vatra” și Antoniu Mandeal, a cercetat în 21 Aprilie a. c. internatul Petran din Cluj și a conferat cu tinerii universitari, cari locuiesc acolo, despre lipsurile ce le simt în internatul de acum. Di asesor Ivan, care cunoaște foarte bine împrejurările tinerimii din Cluj a fost totdeauna un mare sprijinitor al ideii de a se zidi un internat corăspunzător pentru tinerii universitari din Cluj, și s'a mai informat de aceasta cu membrii conducători ai societății de aici căutând modalitățile zidirii unui internat. Avem firma speranță, cum că în urma raportului ce se va face, dl asesor Ivan, pe baza informațiilor amănunțite câștigate, chestiunea internatului va ajuage cu un pas puternic mai aproape de realizare și înlăturându-se piedecile ce stau acum în cale se va ridica acest internat, care este de o importanță deosebită pentru întreg neamul românesc. Pentru ridicarea acestui cămin ar trebui să apelăm la toți oamenii noștri cu stare bună și cu atragere pentru problemele mari ale neamului nostru precum și la instituțiile noastre de bani.

Precum auzim „Vatra” a votat pentru zidirea acestui internat suma frumoasă de cor. 1000. Ar fi de dorit ca această faptă laudabilă să afle răsuneț și la celelalte institute financiare și atunci și mijloacele materiale, cari acum nu sunt suficiente s'ar aduna în grabă. — *Un student universitar.*

Pentru „Orfelinatul femeilor române din Ungaria”. Vrednicul preot Ioan Pop din Aurora Ill., America, auzind despre proiectata acțiune a femeilor române din Ungaria de a înființa un *Orfelinat*, a trimis la adresa d. Emilia Rațiu din Turda 100 cor., iar din colecta făcută printre credincioșii dsale 200 cor. spre scopul Orfelinatului. Tot dl preot Pop s'a obligat să facă an de an colectă în favorul fondului Orfelinatului, iar din partea dsale va contribui, iarăș anual cu câte 100 cor. Femeile românească a „in-

străinatului preot al celor înstrăinați” — cum își zice dsa — e vrednică de adâncă recunoștință.

Dăm aci numele celor 25 de contribuții la colecta făcută de părintele Ioan Pop:

Veronica Pilep din Supurul de jos 1 dolar, Mihai Pop din Giungi 1 dolar, Ethel Amael din Hirip 2 dolari, Ioan T. Mateas din Terebesci 0.25 dolar, Iosif Chimpian din Supurul de jos 0.50 dolar, Ioan Moga din S. Șebis 0.25, Grigor Cionți din Supurul de jos 1, Ioan Fabian din Giungi 0.25, Din persul miruirii dela întâmpinarea Dnui 1.81, George Ardelean din Supurul de jos 0.10, George Napradi și Imre Bone din Unimat și Terebesci 0.50, Tot Ioan Rusi, George Toth 0.20, Ioan Tot în Er. Kenéz 0.50, Gregoria-sa Ciomas din Giungi 1, Persul din ziua de Crăciun a bis. gr. cat. Aurora Ill 10.70, Ioan Pop din Aurora Ill 5, Vasiliu Șandor din Giungi 0.50, George Erdei din Piscari 0.20, George Verzeș 0.25, Tamasia Stan din Solduba 0.25, Ioan Ardelean din Supurul de jos 0.25, Persul din 19 Ianuarie dela credincioșii bis. gr. cat. din Aurora Ill 12.59, Vasafin Pușcas din Mădăraș 0.25, Petru Cinta din Terebesci 0.25. Din oferte dela mărturisirea în biserică 0.60 dolar. În total 41.20 dolari.

Noul învățător din Vucova. În adunarea din 28 Martie st. v. a fost ales învățător al comunei Vucova — lângă Buziaș — d. Pavel Drinca. — Rectificăm informația din nrul 78 (19 Aprilie n.), pe baza căreia d. Pavel Drinca ar fi fost ales preot în acea comună.

Date statistice referitoare la comitatul Târnavei-micl. Cetim în „Românul Târnavean”:

Nu de mult s'a publicat anuarul oficiului de statistică. Deși să lucră cu multă tendință la câștigarea datelor cuprinse în acel anuar, precum se poate trage la îndoială de mulțori și exactitatea datelor câștigate, totuși datele adunate primindu-le cu rezerva cuvenită, pot fi folositoare pentru orientarea noastră.

Astfel putem constata, că teritoriul comitatului nostru este de 1724 km. pătr. Dintre comitatele Ardealului numai comitatul Brașovului e mai mic având 1492 km. pătr.

Numărul locuitorilor comitatului Târnavei-mici a fost cu finea anului 1890, 101.333, cu finea anului 1900, 109.197 și cu finea anului 1910, 116.091, precum să vede deci sporul între anii 1890—1900 a fost de 7864, iară între anii 1900—1910 le 6894, ceea ce înseamnă o descreștere de aproape 1000 locuitori, care descreștere stă în legătură cu emigrările precum să va vedea cu altă ocaziune.

Numărul locuitorilor adus în raport cu teritoriul comitatului aflăm, că în anul 1890 au căzut pe 1 km. pătr. 58.8, în 1900 au căzut pe 1 km. pătr. 63.3 și în anul 1910 au căzut pe 1 km. pătr. 67.3 locuitori.

Precum este cunoscut avem și două orașe cu magistrat regulat în cari numărul locuitorilor: este următorul: În orașul Diciosănmărtin au fost în anul 1890, 2426, în anul 1900, 3360, în anul 1910, 4417 locuitori, ceea ce înseamnă între anii 1890—1900 un spor de 934, iară între anii 1900 până în 1910 un spor de 1057. În procente exprimat locuitorii Diciosănmărtinului au sporit dela 1890 până la 1910 cu 82%.

În orașul Ibașfalău au fost în anul 1890, 3058, în anul 1900, 3903, în 1910, 4408 locuitori, ceea ce înseamnă între anii 1890—1900 un spor de 845, iară între anii 1900—1910 un spor de 505. În procente exprimat locuitorii Ibașfalăului au sporit dela 1890—1900 cu 44.1%.

Plaga pieselor patriotice în Franța. (Dela corespondentul special al Românilui).

— Incidental dela Nancy a adus pe tapet o chestiune pe care lumea literară a mai desbătut-o acum puțin luni la Paris. Este vorba de inoportunitatea pieselor patriotice, a acelor plese emfactice, gălăgioase și seci întemeiate pe antiteza cea mai simplistă și cari au darul de a produce o reacțiune fictivă și nesănătoasă în sufletele spectatorilor. Se știe că la Nancy, regretabilul incident a luat naștere într'o sală de teatru, unde reprezenta piesa cu titlul „Fritz Uhlantul”, o piesă fabricată după învechitele rețete patriotice. Oamenii cei mai eminenți din literatura franceză găsese cu multă dreptate, că piesele acestea lipsite de orice merit literar nu fac decât să răcenească patriotismul adevărat, după cum un credincios se simte rănit, jignit, când

se arata pe-o scena de teatru divina infatisare a lui Christ. Aceasta concretizare brutala a celor mai adanci si nobile sentimente omenești sunt odioase. Religia ca si patriotismul adevărat nu au nevoie de exaltante vulgare. Ele sunt sfioase in neclatinata lor sinceritate. Noi nu mergem la teatru ca sa luam lectii de patriotism. Orice suflet adanc iubitor de patrie stie ce este patriotismul, sau mai bine zis il simte profund. Declamările bombastice ne rănesc. Jules Lemaitre scrie undeva: „Când aud declamându-se asupra iubirei de patrie, rămân rece, imi acund patriotismul in eutele cele mai adanci ale inimei pentru a il feri de banalitățile retorice, care l-ar preschimba in ceva fals, gol si conventional.” Nu prin răcnete si urale se manifestă adevărata iubire de patrie — si autorii pieselor aas zise patriotice ar fi mai buni patrioți dacă ar reuși sa dea la lumină o operă simplă si basată pe adevăr omeneș, o adevărată operă de artă.

Decapitarea unor brute. Ni se scrie din Paris cu data de 19 Aprilie:

— Astăzi au fost decapitați cei trei tovarăși ai lui Bonnot și Garnier, și anume: Mony, Soudy și Callemin. Cu moartea lor procesul bandeii tragice capătă un just și sângeros epilog. Capetele cari au căzut pe eșafod sunt o dreaptă pradă a tribunalului omeneș. Ele au aparținut unor monștri. In creerii — astăzi goliți de cea din urmă picătură de sânge — n'au roit decât gânduri fioroase, planuri fantastice de cruzime. Ii deplâng pe aceia cari văd niște eroi in acești oameni cari urcă treptele ghilotinei fără teamă, cu un zâmbet cinic pe buze. Curajul lor față de moarte este o simplă anomalie; el nu este decât o neînțelegere a vieții. Bandiții de felul lor nu au nici un merit înfruntând cu sânge rece neantul. Adevăratul curaj este al acelora cari, înbind și înțelegând farmecul vieții, nu se înfioră în fața morții.

Dar un Bonnot, un Callemin nu numai că sunt incapabili să admire și să iubească existența, dar ea nu are nici un rost pentru dânsii. Nervii lor sunt tociți, sângele lor e galben, sentimentele lor sunt atrofiate. Cu toate că sunt ființe cari gândesc, vorbesc și răd întocmai ca și noi, fondul lor fiziologic este altul in esența lui. Ei sunt niște automate cu aparență de oameni. Instinctul lor vital se mărginește la o imperioasă necesitate de a neide. Activitatea lor e vesnic aceeași. Ei nu știu să trăiască și de aceea știu să moară. Pentru ei, viața și moartea este același lucru. Ei nu o regretă pe cea dintâi, de aceea nu se tem de cea de a doua. Ei sunt niște miserabili maniaci, și atât. Și a-i distruge, e același lucru ca și a înfăura din drumul nostru stânca ce stă să ne cadă în cap, ori vipera ce se pregătește a-și înfige colții veninoși in piciorul nostru. Decapitarea lui Mony, Soudy și Callemin, cărora d. Raymond Poincaré n'a voit să le acorde grația, nu trebuie considerată ca o acțiune importantă și nici măcar ca un act de justiție. Ea constituie o simplă necesitate socială pe care o realizați în treacăt, după cum grădinarul smulge în treacăt buruienile cari amenință să înăbușească brazdele lui cu flori.

ORONICA ȘCOLARĂ

Despărțământul Bla-Diclosântmărtin al „Reuniunii învățătorilor gr. cat. ai arhidiecezei”, va ținea adunarea generală Sâmbătă, 3 Mai (in ajunul Duminecii Tomii), în Sânmiclăuș.

Remarcăm din programul adunării următoarele puncte:

Prelegeri practice ținute de Dionisiu Neamțiu și Toma Coșiu.

Două disertațiuni. — una cu subiect pedagogic alta cu subiect economic.

Discuțiuni asupra întrebării: „Cum trebuie

Să nu vin ziceump, dar să tânguești ieftlu”.
Acesta este secretul succesului nostru

**Cul îi trebuiesc dar
mobile frumoase, ieftine
și bune**

So 228-100

propusa Istoria naturală in școlile populare nedespărțite.

Chestia orfelinatului.

Raportul asupra ordinațiilor conzistoriale și ministeriale mai recente referitoare la învățământul popular.

La adunare sunt rugați de către conducătorii acestui despărțământ să ia parte toți cei ce au la inimă interesele superioare ale școlilor noastre populare.

Despărțământul Clacova, al „Reuniunii învățătorilor din dieceza Carasebeșului” și-a ținut adunarea sa în 4 (17) Aprilie în Giulvez.

Adunarea a fost condusă cu multă pricepere de tânărul protopresbiter Prea on. domn Augustin Gilezan. — Au fost prezenți aproape toți învățătorii din tract și mult popor din comună.

Învățătorul Ștefan Vulpe a ținut două prelegeri practice și și-a cetit disertațiunea: „Memoria și cultivarea ei în școala populară.”

Atât prelegerile cât și disertațiunea au succes pe deplin și învățătorului Vulpe i s'a votat mulțămită protocolară.

Adunarea a treia se va ținea în comuna Banloc. — Rap.

ORONICA SOCIALA

Societatea muzicală rom. „Armonia” din Craiova (România) aranjează Marti in 16 (29) muzică Aprilie 1913 sub egida „Soc. rom. de cântări și muzică din Caransebeș” in sala hotelului Pomul verde, un mare concert cu următorul program foarte variat și bogat:

1. **Ștefănescu:** Christos a înviat; 1. **Vidu:** Dragă și iar dragă; **Kiriac:** S'a dus cucul; 1. **Vidu:** Trecui valea; pentru cor mixt. 2. **Schumann:** Pe lacul lin; **Heiberger:** Serenadă cu solo de bariton (dl P. Calomirescu) p. cor barb.; 3. **Brediceanu:** Bagă Doamne luna n' nor; **Buongiovanni:** Palomma e notte, solo de tenor d. V. **Rabega.** 4. **Tschaicowsky:** Isus prunc (colindă); **Gabrielescu:** Pe tine te laudăm cu solo de sopran (dna **Margareta Dan**), cor mixt. 5. 1. **Vidu:** Negruta cu solo de soprană (dna **M. Dan**) și solo de tenor (dl V. **Rabega**), cor mixt. 6. 1. **Vidu:** Și-aseară; Plângerea unei floricele; **Const. Savu:** Frunzuliță ninițar, cânt basarabean cu solo de tenor (dl V. **Rabega**), cor barb. 7. **Beethoven:** Conspiratorii, cor barb. 8. **Brediceanu:** Spune mândro adevărat și Vai bândiță, solo de soprană (dna **M. Dan**) 9. **Donizetti** Sextetul din „Lucia”, pentru soprană (dna **M. Dan**) contra-altă (doara **A. Șerbănescu**), 2 tenori (dnii **V. Rabega** și **M. Niculescu**), bariton (dl **G. M. Paulian**), bas (dl **G. D. Sterian**) și cor mixt cu acomp. de pian (dna **Mioara dr. Giuride**). 10. **Ivanovici:** Valurile Dunărei, vals, pentru cor mixt cu solo de soprană (dna **M. Dan**) și acompaniamentul de pian (dna **Marioara dr. Giuride**). Dirigintele corului dl **C. G. Anastasiu.** — După concert urmează dans. Inceputul la 8 și jum. ore seara.

— **Măestrii din Hălmașiu** aranjează a 3-a zi de Paști producție teatrală-corală în ospătăria Rosenzweig. Venitul e destinat pentru scop filantropic.

— **Comit. agenturei „Astra” și „Casina română” din Toracul-mare** aranjează a doua zi de Paști reprezentație teatrală în sala La cerbul de aur.

— **Reuniunea română de cântări și muzică din Caransebeș** va reprezenta în 4 Mai (21 Aprilie v.) în sala hotelului Pomul verde cu concursul muzicii militare nr. 29 din Timișoara frumoasa compoziție a dlui dr. T. Brediceanu „La șezătoare”, iconă din popor într'un act (text de C. Sandu Aldea și I. Borcea).

La „**Librăria Tribuna**” din Arad se află de vânzare următoarele note muzicale.

NOUȚĂȚI APĂRUTE ACUM DE CURĂND:

Valsuri.		
Robaudin: Ma mie		cor. 1.—
Robaudin: Parolesdoucereus		cor. 1.—
Rudolph A.: Langourese		cor. 2.—
Rudy: Tina		cor. 1.—
Vasilescu: Frumoasă România		cor. 1.—
Voreas: Cleo Vals		cor. 1.50
Marșuri.		
Barozzi: Alexandru		cor. 1.—
Barozzi: De profundis, Marche		cor. 1.—
Cinceanu: Vive Amite		cor. 1.—
Dicker S.: Rezervistul român		cor. 1.25
Klenck: Marș Nuptial		cor. 1.25
Kratochwill: Democrat		cor. 1.25
Lukesch Ioan: Suvenirul Expoziției		cor. 1.25
Mărgăritescu M.: Princesse Marie		cor. 1.25
Mărgăritescu M.: Trec Roșiori		cor. 1.—
Namian: L'Arivee a Giurgiu		cor. 1.—
Novacek: Bosel-Mars		cor. 1.—
Patin: Infanteria		cor. 1.—
Patin: Revista Militară		cor. 1.—
Patin: Vânătorul		cor. 1.—
Paulmann: Turda		cor. 1.—
Peters: Marș italo-român		cor. 1.—
Remus Oprean: Ofiterul român de artilerie		cor. 1.—
Steiner: Carol I.		cor. 1.—
Polci și Mazurci.		
Barozzi: Marguerite, mazurka		cor. 1.—
Bianchi: Cornelia, mazurka		cor. 1.—
Bianchi: Floarea României, mazurka		cor. 1.—
Burlan: Didi		cor. 1.—
Burlan: Violette Polca		cor. 1.—
Cirillo: Emilie, mazurka		cor. 1.—
Cirillo: Insolventa, polca		cor. 60
Cirillo: Speranța mea		cor. 60
Clineanu: Carnaval, mazurka		cor. 1.—
Clineanu: Un tour de Mazurka		cor. 60
Dicker: Numai o sărutare, polca		cor. 1.—
Dimitriu: Elenența, mazurka		cor. 1.—
Ernescu: Adam-Klissi, mazurka		cor. 1.—
Ettinger: Cavallerie, polca		cor. 1.—
Ionescu: Myosolis		cor. 1.—
Ionescu: Corina		cor. 1.—
Ionescu: Elisa, polca		cor. 1.—
Ionescu: Zefir, mazurka		cor. 1.—

POȘTA REDACȚIEI.

I. M. Alba-Iulia. Dacă dorința dv. e să nu promoventi discuțiile și „certele” inutile, vă rugăm să renunțați a continua cu polemicele sterpe și aranjați lucrurile acolo, acasă. Din parte-ne — nu mai publicăm nimic. Coloanele noastre sunt puține și sunt reclamate de alte chestiuni. Salutări.

O mărturisire publică. Stana. Regretăm încercarea dv. de-a ne răpi timpul cu corespondențe despre cari recunoaștem că au conținut fapte scoase din pură fantazie. Cele trimise nu se mai publică.

Abonat 2305/43. Abrud. Despre crima dela Cărpeneș ne raportați prea târziu. Despre stările din Abrud rugăm o corespondență mai concisă, scurtă, mai clară și inspirată de dorul binelui, — însușire pe care o aveți. Salutări.

Dr. V. M. Turda. Articolul ne-a sosit prea târziu pentru paginile prime ale numărului de Paști. Fiind însă mereu actual il vom plasa cu folos de altă dată. Mulțumiri.

„Correspondența Română” a dlui Roberto Fava, a fost anunțată și evidențiată în numărul nostru de alaltăieri, într'un articol special, in care s'a dat și traducerea a-pelului.

Mihl. Poezia trimisă e nepublicabilă.

G. I. Acelaș răspuns.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marcsvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de cost.

ANUNȚ.

In cancelaria subscrierului se
află de vânzare 10 acții dela inst.
de credit

„ISVORUL”

din Ighiu. Cei ce ar dori să le cum-
pere să binevoiască a se adresa mie.

Dr. Ion Baltariu.

advocat în Alba-Iulia (Gyulafehérvár).
Ba 1080

AVIZ

Biroul Inginerului Laurentiu Glurgiu se află
în Timișoara-Cetate (Balázs-tér Nr. 1).
Ci 1050.

DIAMANT FERENCZ

electrician, magazin de candelabre Arad, str.
Deák-Ferencz nr. 7. (Di 336—41).

**Ochiri de gâină, bătători, întărituri,
nijeluri, dispar în
timp de 48 ore dacă folosești >CANNABIN<**

1 sticlă . . . . . 1.40 cor.
3 sticle, porto plătit 3.—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.

la 907

Crema cu camfor pentru față . . . . . 1—2 cor.
Pudră în 3 culori . . . . . 1 „
Cosmetic pentru mâni de Henderson 1 „
Parfumi veritabile franceze,
în sticle originale și măsurate.

TIHANYI LÁSZLÓ,

farmacie — Museniin

BUDAPEST, IV. Muzeum-körut 21.
E 954

LA IMBLATTIT

se face economie de bani, timp
și muncă numai prin
corfe de lațuri p. casetă brev. a lui Stern.
Cereți explicații gratis și franco.

Bárdos és Brachfeld,
intreprindere p. lucrări de tehnică și electricitate.
Budapesta, VI., Gyár-utca 5.
E 944

CAROL ORENDI junior,
orologier și aurar.
ATELIER DE REPARAT OROLOAGE ȘI BIJUTERII
NAGYVÁRAD, Teloki utoza 24.

Reparatii speciale de oroloage și bijuterii, pe
lângă garanția. Atelier provăzut cu cele mai mo-
derne mașini. Ține în depozit toate părțile con-
stitutive existente de oroloage. Asigurarea oro-
loagelor și a sticlelor dela oroloage contra spar-
gerii. Reparatură de oroloage de precizie.
Prețuri ieftine. Lucrare escelentă.

RÁLIK ADÁM

PRIMUL ATELIER DE ASCUȚIT, NICHELAT ȘI REPARAT
BEGICHERECUL-MARE (NAGYBECSKEREK),
RUZA-TÉR, CASA DUNGYERSZKY.

PENTRU ASCUTIREA INEXCEPTION-
NABILA A INSTRUMENTELOR MEDI-
CALE, A BRICHILOR ȘI FOARFE-
CILOR PENTRU BARBIERI, GA-
RANTEZ.

IN BOGATUL MEU MAGAZIN SUNT
DE VÂNZARE TOTTELUL DE CUITTE
ENGLIEZE, SUEDIENE ȘI SOLLINGEN,
FOARFELE, MASINI PENTRU TAIA-
TUL PARULUI PRECUM ȘI TOT-
TELUL DE RECHIZIT PENTRU
BARBIERI ȘI FRIZERI.

LA COMANDA DE 6 BUCĂȚI, I SE DĂ GRATIS.
Ra 842—15

VINURI
vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
tarul de vii din Siria (Világos) Petru Benea,
cărei Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 82 fil. — Rizling 86
fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1-10
Vinuri noi: 64—66 fil.

Expediez la dorință în sticle și în canti-
tate mai mică vin.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Re 327

Petru Benea
prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Gratis

și bijuterii de aur și argint și artile optice la

Fried Majer

orologier

ZILAH,
str. Atilla nr. 1.

Pentru orice fel
de reparări și
cumpărării de oro-
loage ofer garanția.

Cele mai fine și mai elegante haine

PENTRU BĂRBAȚI ȘI COPII,

cel mai potrivit și cel mai ieftin izvor de cum-
părare pentru orice îmbrăcăminte se află la

MOSKOVITZ ZS.

ARAD, (edificiul Teatrului)

unde e asortiment bogat și cel mai bun croi.
Atrag atențiunea binevoitoare a P. T.
preoți, precum și a d-ilor teologi și pedagogi
asupra îmbrăcămintelor „SAGUNA” făcut
de mine, ce se poate cumpăra exclusiv numai
la mine, precum și redingote și veste preo-
tești.

Orice îmbrăcăminte cumpărată dela
mine, se străformă după măsura corpului fără
nici o plată.

Telefon nr. pentru oraș și comitat: 534.
Intrebuițarea telefonului pentru P. T. pu-
blice e gratuită.

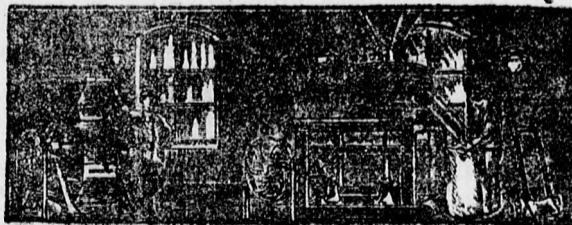
Comande din provincie se efectuează mo-
mentan. Mo. 1066.

Cu brevet ces. și reg.
bandage cu gumă-peloid
legătoare p. pantece, pneumatică
ciorapi de gummă,
picioare artificiale, mâni
artificiale, corseto
speciale.
oblitoare p. corp mașini
de um-
blat și rezimat precum și
totfelul de artile în branșa
îngrijirii bolnavilor
execută conform celor mai
moderne principii de teh-
nică cu prețurile cele mai
moderate de fabrică

KELETI J.
fabrică de bandage și mașini ob-
litoare p. corp brev. ces și reg.
Bpest. IV., Koronaherceg-u. 17.

Fond. 1878 Telef. 17—76.
Cel mai nou prețurcut ilus-
trat gratis și franco.

MOTOR- ÉS GÉPGYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST.

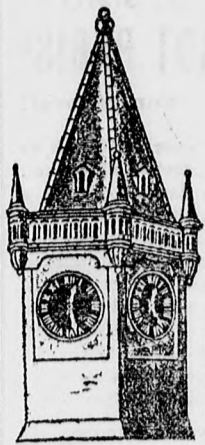
BIROU: VI. str. Podmaniczky
nrul 61.
TELEFON: 85—29.
FABRICA: V., str. Váci 86.
TELEFON: 175—16.

EXECUTĂ:
aranjamente, reparări și în-
grijiri, MOTOARE cu benzina,
oleu brut, absorbitor de
gaz și gaz în scopuri indu-
striale și economice.

Reparări de mașini, for-
minare, cu autogen, lu-
crări de strungărit, trans-
misiuni, aranjament pen-
tru mori, pompe, mașini
economice și aranja-
mente electrice, reparări
de automobile, suduri
pentru mașini, bazeuri
pentru apă și orice lu-
crări în această branșă

DEPOZIT PERMANENT
DE AUTOMOBILE NOUI
ȘI UZATE

Mo 611

Fabrica nouă de OROLOGE DE TURN Szánthó Gyula

fabricant de oroloage pentru turnuri
Nagyvárad, Damjanica-n. 30.

(Casa proprie).

Recomandă introducerea admirabilelor oroloage de aramă, cari trebuiesc trase tot la 2 zile odată, pentru biserici, palate, primării, fabrici și căsărni. Se pregătesc oroloage pentru prețuri concenabile, garanție mai mulți ani. Repararea oroloagelor de turn se execută cu mîntîritate.

Da 88

IULIUS STEIGER

lăcătuș pentru zidiri și de lucrări de artă
SIBIU-NAGYSZEBEN, Reisper-gasse 16.

Aduce la cunoștința on. public din loc și din provincie, că atelierul său existent de 16 ani l-a amplificat cu

St 1048

atelier de reparare p. cumpene.

Execută cumpene zecimale, centimale, — cu pod și cu balans, precum și reparări cu specialitate și precise, cu prețuri moderate.

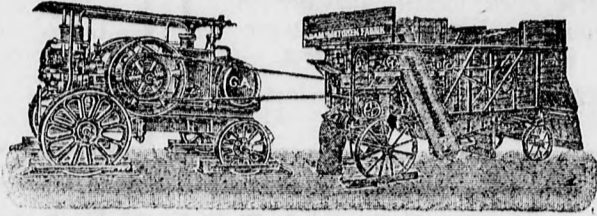
Primește spre executare orice fel de lucrări în această branșă. —
Lucrări excelente, serviciu prompt și conștiințios.

Deplin mulțumit este numai acel industriaș sau econom care se află în posesiunea

Motorul de ulei brut ADAM sistemul lui DIESEL

de un renume mondial sau a unei garnituri de imblătit, cu oleu brut sau benzină, pentru că acestea au o consumație mică, sunt durabile și executate solid, cu un mic număr de învârtituri și astfel nu se pot strica.

Se execută aranjamente complete pentru mori de apă, stabilimente cu vaporii sau apă, fabrici de spirt cherestrăe, țiglariei, lăcătușerii și alte stabilimente de industrie

Mașini de trierat, patentate cu benzină.

Motoare și locomobile pentru oleu brut și benzină, uzine de căzane, toffelul de sisteme de pompe și mașini economice, precum și mașini pentru industria lemnului

Unelte excelente de lăcătușerie.

Depozit stabil pentru locomobile și motoare cu benzină și pentru orice fel de articlii tehnici.

Garanție pentru fiecare livrare! Plătiri favorabile în rate! Fiecare interesant să se adreseze cu încredere către mine și eu îi voi sta cu plăcere și gratuit în ajutor cu sfaturi de specialitate, schițe, planuri și preliminară de spese.

ION SCHIEB, birou tehnic.

HERMANNSTADT, Fleischergasse nr. 8. SIBIU.

— vis-à-vis de »Hotel Bontfer« Si 728.

Plugul „JURENAK”

brevetat

mecanism simplu,
întrebuințare ușoară,
regulare ușoară,
cu aproape 50% ară mai mult,
” ” 30% reclamă mai puțină putere,
este cel mai perfect și este plugul viitorului,

Catalog de prețuri trimite cu plăcere:

(Ju 425)

„Jurenák” szab. ekegyár részvénytárs. Marosvásárhely.

Hlobil János

Primul Institut cu putere electrică în Lugoj pentru văpsirea stofelor, curățirea chimică a îmbrăcămintelor — și spălarea cu aburi —

LUGOJ, str. Bisericii 6.

TELEFON: 218.

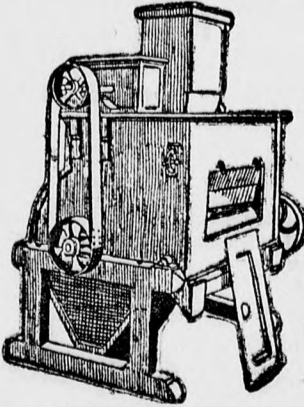
Primește totfelul de comande pentru văpsirea și curățirea hainelor de bărbați, dame și copii; precum și spălarea gulerilor, manșetelor, perdelelor și călcarea lor pe lângă prețuri ieftine. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. (Ho 534-80)

Kutsera István

instalator de mori

SZABADKA,

Vesselényi-u. nr. 667.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini p. mori și p. fabrici precum și cliruri p. bucate, elevatori, curățitoare, de apăcași și site p. alcaii; străformea a, după plan propriu sau modele, prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice branșă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. Telefon 279 (Pu 848-89)

FJSCHER TESTVÉREK

fabricanți de țesături de sârmă, de sârmă pentru garduri, de site și sârme de oțel,
ARAD, str. József-főherceg nr. 8.
Localul fabricii: str. Kossuth nr. 45.
Telefon nr. 557.

Oferă orice lucrări, aflătoare în depozit, în branșa aceasta, cu prețuri ieftine de concurență.

Prețurent se trimite la dorință gratis și franco. Fi 1017

NUMAI IN INTERESUL ACELOR FUMĂTORI

cari din considerare la sănătatea lor nu le pare rău să cheltuiască zilnic câte 1-2 fileri mai mult:

„Clubspecialité“

120 foițe 20 fil.
70 „ 12 „
1 cutie (100) tuburi 70 „

La sfatul medicilor tuburile și foițele sunt libere de bronz și culoare și neunsuroase (sunt libere de așanumitul „Ambré“), dar pe fiecare foiță și tub se găsește presată marca de scutire și iscălitura fabricantului — „MONDIANO“.

DEPOZIT PRINCIPAL: In tutungeria reg. — ung. de specialități de tutun și țigări.

**BUDAPEST P. SIMONS
Hotel „ZUR STADT PARIS“**

Nou renovat!

Nou renovat!

Hotel de renume. 100 chilii cu aranjament confortabil dela cor. 3 — în sus. Lumină electrică și serviciu (curățirea hainelor). Spre întrebuintare stă la dispoziție telefonul urban 27-56 inclusive baie în hotel. Cafenea elegantă. Restaurant excelent în Parterre. Berărie în „Bachus Keller“. Prețuri solide. Halta tranvaielor orășenești cari duc la toate gările și stațiunile vapoarelor.

Nou renovat! Nou renovat!
E 759-25.

UN MILION ALTOI DE VIIE

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e

Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.
Pentru vița lăterată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.
Fie care viticultor și proprietar de vițe să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnată administrație fiind asigurată, că vor fi servii conștiințios, solid și prompt.
La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea noilor vii.
Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“.
(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

(La 1066)
Prăvălia de coloniale și delicatose

LÁZÁR GYULA

Își recomandă magazinul bogat asortat cu mărfuri mixte și coloniale, cel mai bun ceai, rum, ori-ce alte minerale, vinuri din țară și străinătate, șampanie și coniac unnguresc și francez pe lângă prețuri convenabile. La cumpărături în bani gata scader de 20% o împachetarea gratuită. Comande din provincie se ecept. prompt. Asigurând prea on. public de serviciu cel mai coulant semnez cu stimă:

ARAD,
Piața
Andrássy
Nr. 8.

≡≡≡ LÁZÁR GYULA ≡≡≡

Dacă nu v'ați procurat încă trebuințele de primăvară, vă rog să nu între-lăsați a-mi cerceta bogatul magazin, unde a sosit un foarte bogat asortiment de cele mai frumoase și mai moderne

postavuri de haine pentru femei și pânuri pentru talii,

dellnuri franceze, mătăsuri pentru talii, zefire engleze, cretoane de Cosmanos, batisturi franceze, pânze engleze pentru halne.

Mare asortiment de decouri p. haine, cravate și corsete foarte moderne.

Roagă binevoitor sprijin cu deosebită stimă:

GHEORGHE IANCOVICI,

prăvălie de articlii de modă pentru femei și bărbați

ARAD, strada Forray, nr. 2/3.

Asortiment foarte bogat de pliere negre și în colorii moderne, dela cele mai ieftine până la cele mai fine; mare asortiment de

ate, pânze de bumbac și sifoane, albituri pentru masă, garnituri pentru cafea, ștergare, albituri pentru femei și bărbați, ciorapi, mănuși, broderii, basmăluțe, etc.

Rămășițe de pânze și broderii cu jumătate preț.

Singurul vânzător de cele mai bune pliere pentru domni și femei, pe lângă o garanță de 1000 zile.

la 970

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fier) SÁNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgarciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.
O sticlă costă 50 fl., 6 sticla deodată 250 fl., 12 sticla 5 coroane.
Efectul purgativei de fier „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soin de morburii de stomac și intestine precum și durerea de cap, urgorea (năpădirea) de sânge, curată sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.
O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 flari.
Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőscentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572-)

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special **WEINBERGER JANOS**

Ve 247-156 **magazin de ghete**

ARAD TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20 (Temesvár) Cetate-Beiváros, Hunyadi-u. nr. 10.

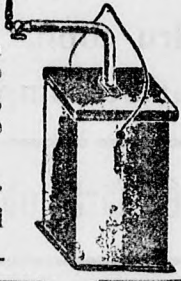
SCHWALB ADOLF fia VILMOS

tinichigiu și mier.

BUDAPEST, VII. Varseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru miere. Fabricate de specialitate: măsurii de litru din tinichea albă ori nickel, cano pentru olei, lack ori petrolu, faole, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru bani.
Catalog trimit gratuit și franco.

Premiat: Expoziția internaț. de modă, Paris 1911: Grand Prix și med. de aur.
Premiat: Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și medalia de aur.

La „Croitoria universală”

I. PETRASCU

SIBIU, strada Cisnădiei 30.

Telefon nr. 172.

Croitorie civilă și militară.

Mare depozit de stofe engleze și indigene, precum și totfelul de articole militare.

Pe 264-30

Prima fabrică de instrumente muzicale a lui

Babos Béla

SIBIU Bulevardul mic (Kleine Ring) nr. 24.

Depozit bogat, și foarte bine sortat de violini artistice noi și vechi și pentru școală, citeră, clarinete și instrumente de suflat, harmonice și părți de instrumente etc.

Gramofoane și plăci asortiment bogat.

Corzi (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanția.

[Ba 93]

Reparaturile se execută conștiincios și artistic.

Gr 744-30

Atelier fotografie
Heinr. Gust
Kronstadt. — Brașov. — Brasso.
Târgul grâului numărul 8. —
:: (Kornzeile nr. 8.) ::

Mobile in toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanția recomandă

EMIL PETRUȚIU

— fabrică de mobile —

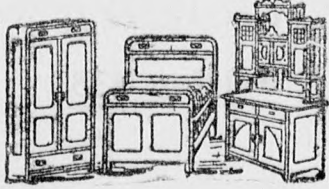
— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU

Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

P 184-60

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, agărciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc. folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de

Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

0 sticlă costă 40 fileri; e duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

(Bo 227-104)

Prăvălie nouă!**Szántó Mór és Tsa**

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

Sa 1708

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

RADÓ GYULA,

magazin de pardesiuri pentru femei, **ARAD.**

A sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți de primăvară și anume:

Raglance engleze,
Pardesiuri moderne pentru femei,
Mantale de mătasă și de etamine,
Surtuce pentru fete,
Pardesiuri pentru copii,
Costume engleze,

Costume troteur,
Haine pentru copii,
Talii moderne,
Halaturi,
Fuste moderne,

HAINA DE DOLIU ȘI TALII DE DOLIU. Prețuri fixe!

ca 973

Telefon 238.